

56

270

JORDI FERRANDO

El paisatge

Els paisatges de muntanya han motivat la pràctica de la fotografia des dels orígens d'aquest art. Els muntanyencs, però també els amants de la natura, de l'arquitectura i de l'etnologia, han trobat a la muntanya una font d'inspiració per a les seves creacions fotogràfiques. Iniciem una sèrie d'articles que, començant pel paisatge, recorreran diferents aspectes temàtics, espacials i temporals de la fotografia de muntanya.

57

270

◀ **Tre Cime di Lavaredo (Dolomites)** / Les ombres que separen les pedres en primer pla de la resta ajuden a donar profunditat, efecte que s'accentua amb els núvols al cel. El color de la roca és un reclam al sobrenom de les Dolomites, les *muntanyes pàl·lides*.

^ **Desert d'Ergg Chebbi, a Merzouga (Marroc)** / En aquesta imatge es va buscar realitzar la idea d'un mar de dunes. Les ondulacions de la sorra, per tant, omplen quasi tot el fotograma i porten la visual de l'espectador cap a les muntanyes de horitzó.

*El paisatge és dimensió,
però també suavitat,
colors i formes;
detalls, geometries,
grans espais i angles
amagats. El paisatge
és, sobretot, llum.*

El paisatge és profunditat. El paisatge és dimensió, però també suavitat, colors i formes; detalls, geometries, grans espais i angles amagats. El paisatge és, sobretot, llum. Forta o suau; de capvespre o de matinada. Llum directa o indirecta, amb ombres marcades o tènues, amb efecte tridimensional o absència de distància. Per definició (del grec *photos*, llum, i *graphe*, escriure), i com en tot tipus de fotografia, a l'hora d'immortalitzar un paisatge necessitem il·luminació de qualitat. Quantes vegades hem intentat obtenir una bona imatge en un dia de calitja i hem quedat decebuts dels resultats? En canvi, una jornada clara mostra un món amb més colors i un horitzó que quasi es pot tocar. Però fins i tot aquests dies tenen limitacions, sobretot quan es tracta de grans espais. Tot es veu nítid, però hi manca la sensació de llunyania, una sensació que arriba quan els núvols omplen el cel i dibuixen ombres al terreny. Aquesta és una de les situacions preferides pels fotògrafs de paisatge clàssic: llum pura arreu, formes interessants al firmament i profunditat al terra.

58

^ **Sant Boi de Lluçanès (Osona)** / Les boires del matí ajuden a definir el relleu del terreny i el primer pla negre és l'element que emmarca el paisatge. Però de poc serviria tot això si no hi hagués un protagonista, en aquest cas el campanar de l'església del poble.

59

^ **Serra d'Ensija (Berguedà)** / La intenció de la fotografia era explicar la posició del refugi al mig dels prats; per tant, s'havia de mostrar l'ambient. El problema era atreure l'atenció vers el refugi, fet que s'aconsegueix amb les línies de les muntanyes i del terreny que condueixen cap a l'edifici.

Hem de tenir clar quina és la sensació que ens ha colpit i, per tant, la que volem immortalitzar i transmetre.

Si, a més, s'acosta el capvespre o acaba de sortir el sol, encara millor per la barreja captivadora de llum càlida i freda. Són les hores de les ombres llargues on els elements adquireixen volum i és molt més fàcil percebre les formes del món. Sabem, doncs, quan fer bones fotografies, però ens falta el com.

Moltes vegades ens agradaria abastar tot el que ens envolta per transmetre la sensació d'immensitat que ens colpeix. Llavors utilitzem objectius de gran angular que ens ajuden a encabir en el fotograma molt més del que el nostre ull veu normalment. Però sovint oblidem que aquest tipus d'òptiques allunyen els objectes propers i fan perdre la sensació de profunditat. Per evitar aquest efecte és aconsellable treballar amb elements pròxims que emfatitzin les distàncies i ens ajudin a comprendre l'ambient. Aquests elements poden acabar sent els protagonistes de la imatge o bé un actor secundari, però normalment són indispensables per garantir la potència final de la imatge. Un bon teleobjectiu també pot ajudar a copsar un paisatge, però cal tenir en compte les seves característiques: els plans s'uneixen i costa molt més separar els elements. Tenen, però, el gran avantatge que

permeten desenfocar els subjectes. Aquí s'entra en la discussió de si cal que tot surti enfocat. Cal que tot sigui nítid i ben definit? Com sempre, la resposta és «depèn». Depèn del que hom vulgui obtenir i de les circumstàncies del moment, però sobretot de les intencions del fotògraf. Si el paisatge ja té profunditat i elements diferenciats, desenfocar pot ser una exageració que confon. Si, en canvi, el dia no és ideal, desenfocar pot ajudar a definir subjectes i concentrar l'atenció en un punt determinat. Òbviament hi ha consideracions tècniques a tenir en compte. La creença que és millor disparar amb diafragmes tancats perquè surti tot més nítid no és certa perquè l'efecte de difracció que es produeix en aquests casos empitjora la qualitat de la imatge i s'obté un resultat contrari al desitjat. Treballar amb diafragmes oberts pot crear efectes molt interessants, però és visualment arriscat. Diafragmes intermedis solen garantir bons resultats, però potser les imatges són poc creatives. Depèn sempre...

Hi ha altres situacions on el paisatge teòricament no té profunditat. És el cas dels dies amb boira o quan el sol no il·lumina el món. Per compensar aquesta manca de volums podem jugar amb les formes i

la incapacitat de les càmeres de veure dins les ombres més fosques. Podem utilitzar elements no tocats per la boira per emfatitzar l'efecte de misteri i deixar que el fons es perdi entre la humitat. Podem combinar elements negres amb subjectes clars per fer que un capvespre tingui volum. Podem jugar amb colors suaus per crear una paleta de tons que ens donin la sensació de profunditat. I podem il·luminar parts de la imatge per crear contrast. La condició principal serà, en qualsevol circumstància, que tinguem clar quina és la sensació que ens ha colpit i, per tant, la que volem immortalitzar i transmetre. Un paisatge pot ser espectacular, delicat, ple de colors o formes, lunar, desèrtic, frondós, geomètric, íntim o ple de gent. En cada un d'aquests casos hi haurà algun element que definirà aquesta emoció; i, segons el que vulguem explicar, utilitzarem una tècnica o una altra, un objectiu o un altre. La decisió, com sempre, és en nosaltres, en les nostres mans i especialment en els nostres ulls.